

Nr 167

Av herr **Cassel m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till bergsskolan i Filipstad m. m.*

Järnhanteringen är som bekant en av vårt lands basnäringar. I järnverken och ferrolegeringsverken sysselsätts tillsammans cirka 44 000 personer, och produktionens saluvärde överstiger 2 miljarder kronor.

Järnhanteringen är dessutom en av vårt lands snabbast expanderande näringsgrenar. På tjugo år — mellan 1937 och 1957 — har produktionen ökat med 120 procent. Utvecklingen pågår alltjämt i snabbt tempo. 1955 års långtidsutredning räknar med en ytterligare 60-procentig ökning av den svenska stålproduktionen fram till 1965.

För utbildning av järnhanteringsens tekniska medhjälpare på mellanstadiet finnes endast en läroanstalt i hela landet. Det är Bergsskolan i Filipstad, som drives av en särskild stiftelse, vilken åtnjuter bidrag dels från staten, dels från Jernkontoret. Däremot finnes det icke vid något av landets 18 tekniska gymnasier någon för järnhanteringsens behov avpassad metallurgisk utbildningslinje. Vid Bergsskolan finnes också en gruvteknisk och en bergskemisk linje.

Bergsskolan grundades år 1830. Jernkontoret började redan efter några år att stödja skolan. Statsbidrag har utgått sedan år 1874, till en början med cirka 75 procent av kostnaderna. Under hela 1920-talet uppgick statsbidraget till i genomsnitt drygt 60 procent av kostnaderna. Därefter skars det ner, så att det i mitten av 1930-talet låg vid cirka 42 procent, och har nu reducerats till cirka 35 procent. Jernkontorets nettoutgifter för Bergsskolan ha från år 1936 ökats från cirka 31 000 kronor om året till cirka 152 000 år 1957, medan statsbidraget under samma tid ökat från 21 500 kronor (41 procent) till 82 150 kronor (35 procent).

Inom Jernkontorets fullmäktige ha vid upprepade tillfällen många röster höjts för en avveckling av kontorets engagemang i Bergsskolan. Orsakerna därtill ha varit *dels* att de ständigt stigande kostnaderna för bergsskolan alltför hårt inkräktat på vad många av delägarna anse vara det primära i Jernkontorets verksamhet, nämligen en alltmer intensifierad järnbruksforskning, *dels* att man med fog betraktar den tekniska undervisningen för ingenjörer av fackskole- och gymnasietyp som en rent statlig angelägenhet.

Härvid har man också uppmärksammat, att de vid Bergsskolan utbild-

dade teknikerna ingalunda enbart komma järnhanteringen till godo. I själva verket förhåller det sig så, att medan Jernkontoret under åren 1936—1957 svarat för 60—65 procent av Bergsskolans kostnader, ha av de under samma tid utexaminerade bergsskoleingenjörerna endast cirka 58 procent tillförts järnhanteringen, medan de återstående 42 procenten anställts vid företag utanför denna hantering, främst gruvor, metallverk och mekaniska verkstäder.

Från Jernkontorets sida har å andra sidan framhållits, att man alltjämt önskar bistå skolan i dess verksamhet, om endast en överenskommelse kan träffas med statsmakterna, som för Jernkontoret blir ekonomiskt mindre betungande än den nuvarande anordningen.

Från Bergsskolan har utgått en lång rad märkesmän inom svensk järnhantering. Ett utmärkande drag har vidare varit, att skolan sökt bereda möjligheter till fortsatt teoretisk och praktisk utbildning åt mogen och redan yrkesverksam ungdom. Den är i hög grad en utbildningsanstalt för den långa vägens män och fyller därmed, såvitt vi förstå, en viktig skolpolitisk uppgift.

I Jernkontorets framställning till Kungl. Maj:t har uttryckts det önskemålet, att för Bergsskolan skulle gälla samma statsbidragsgrunder, som gälla för textilinstitutet i Borås och för Lennings textiltekniska institut i Norrköping. Detta förslag har även upptagits och tillstyrkts av kungl. överstyrelsen för yrkesutbildning. (Se s. 600 i bil. 10 till statsverkspropositionen år 1959, åttonde huvudtiteln.)

Under åberopande av de framställningar, som i ovan nämnda bilaga finnas återgivna från Jernkontoret och överstyrelsen för yrkesutbildning, samt till vad här ovan framförts hemställa vi,

att riksdagen ville besluta att statsbidraget för upprätthållande av Bergsskolan i Filipstad för nästa budgetår måtte utgå med sammanlagt 197 510 kronor.

Stockholm den 21 januari 1959

Leif Cassel

Harry Wahrendorff

Arvid Andersson
Ryggestad